

Česká společnost ornitologická – Jihomoravská pobočka

Lidická 971/25, 602 00 Brno
ID datové schránky: 56ywzeq
tel.: +420 731 782 066; IČ: 65353391
www.jmpcsso.cz

Zpráva o průzkumu a stanovisko k plánovaným stavebním úpravám budovy ZŠ Prušánky 289, 696 21 z hlediska výskytu obecně a zvláště chráněných synantropních druhů živočichů

Průzkum výskytu netopýrů, rorýsů a jiných chráněných synantropních druhů živočichů byl realizován na základě objednávky Ing. Antona Racka z důvodu plánovaných stavebních úprav budovy ZŠ, zejména pak demolice objektu tělocvičny a dále opravy a zateplení fasády budovy ZŠ.

Stručný popis a metodika:

Jedná se o třípodlažní budovu, nižší jednopodlažní navazující budovu a budovu tělocvičny s plochou střechou (obr. 1-2). Průzkum vycházel z údajů v dostupných databázích a vlastní prohlídky objektu. Ta byla provedena 23. února 2024 přímou kontrolou objektu podle závazné „Metodiky posuzování staveb z hlediska výskytu obecně, a zvláště chráněných synantropních druhů živočichů“ Ministerstva životního prostředí. Byla provedena vizuální prohlídka celého objektu zaměřená na zjištění potenciálních úkrytů netopýrů a hnízdišť rorýsů (resp. dalších ptáků) a na zjištění výskytu jejich pobytových znaků (např. trusu podél obvodových zdí).

Zjištění:

V dostupných databázích nebyl nalezen záznam o hnízdění zvláště chráněných druhů živočichů. Při vlastním průzkumu bylo na budovách nalezeno ze všech stran velké množství dutin v podstřeší vytesaných šplhavci, které mohou potenciálně sloužit jako úkryty a hnízdiště synantropním druhům živočichů (obr. 3-4). Na budově byly dále nalezeny vývržky poštolky obecné (*Falco tinnunculus*) (obr. 5). V oknech budovy bylo také nalezeno mnoho otisků po starých hnízdech jiříček obecných (*Delichon urbicum*) a minimálně 4 kompletní hnízda (obr. 6-7).

Doporučení:

Na budově byly objeveny prostory, které mohou být využívány zvláště chráněnými druhy živočichů a jejich přítomnost **v tomto období** nelze spolehlivě potvrdit ani vyloučit. Při průzkumu byly na fasádě objektu objeveny dutiny vytesané šplhavci, které velmi pravděpodobně budou využity dalšími druhy ptáků k hnízdění nebo některými druhy netopýrů. Z ptáků jsou v posledních letech tyto nové habitaty využívány velkým množstvím dutinových druhů ptáků, kterým zejména ve městech a obcích ubývá možností hnízdit v přirozených dutinách. Takové dutiny využívají k hnízdění i některé zvláště chráněné druhy jako např. rorýs obecný (*Apus apus*), kavka obecná (*Corvus monedula*) nebo výreček malý (*Otus scops*) a další

Více o problematice stavebních úprav na budovách s výskytem synantropních živočichů naleznete na stránkách www.rorysi.cz a www.sousednetopyr.cz/

druhy ptáků např. špaček obecný (*Sturnus vulgaris*), vrabec domácí (*Passer domesticus*) nebo vrabec polní (*Passer montanus*), tento typ dutin tak významně přispívá k diverzitě ptačí fauny ve městech. Upozorňujeme tedy, že **je nutné postupovat dle následujících kroků:**

- 1) **Realizovat průzkum v hnízdní době**, kdy bude spolehlivě možné potvrdit nebo vyloučit hnízdění synantropních druhů **a až na jeho základě realizovat kompenzační opatření a koordinaci stavebních prací, tedy naplánovat práce tak, aby nedocházelo ke zmaření hnízdění, či zabití živočichů** (porušení vyhlášky 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny).

Realizaci stavebních prací (včetně demolice) na objektu je nutné realizovat mimo hnízdní dobu ptáků a období rozmnožování a zimování netopýrů, tj. 31.8. – 1.11. **Pokud toto nebude z hlediska termínů stavby možné, navrhuje řešení viz bod 4.**

- 2) **Pokud se na objektu potvrdí výskyt netopýrů, je nutné dále realizovat dodatečný průzkum z lešení, jehož cílem je lokalizace úkrytů netopýrů a následná opatření**

Mezi opatření, která budou v případě obsazení úkrytů netopýrů realizována, patří např. instalace dočasné tzv. jednosměrné uzávěry do vletových otvorů mimo období rozmnožování netopýrů, která umožní netopýrům opustit úkryt, ale zamezí jejich návratu zpět. Netopýři jsou tak nuceni přesunout se do jiných úkrytů. Jednosměrná uzávěra je závěs z jemné drátěné sítě, perlinky či pevnějšího igelitu, který je upevněn pouze v místě nad vletovým otvorem. Tuto uzávěru je nutné ponechat na místě co nejdéle, minimálně po dobu jednoho týdne. Poté, co úkryt opustí všichni netopýři, lze přistoupit k definitivnímu uzavření vletových otvorů.

Realizace kompenzačních opatření

V případě, že bude po realizaci dodatečného průzkumu v hnízdní době potvrzen výskyt synantropních druhů živočichů a v rámci rekonstrukce nebude možné zachovat stávající ukryty těchto živočichů, bude poté nutné jako kompenzační opatření na budovu umístit budky pro netopýry i rorýse obecné. **Přesný počet těchto kompenzačních opatření lze stanovit až na základě průzkumu v hnízdním období.**

Pro netopýry je nutné zde umístit neprůlezná budky. Budky pro netopýry budou instalovány v horní třetině budovy při okraji stěny (20-100 cm od okraje). Nabídka různých typů budek je k dispozici např. na internetových stránkách obchodu Zelená domácnost (<https://www.zelenadomacnost.com/k/budky-pro-netopyry>). Detailní informace o náhradních úkrytech lze nalézt také na webových stránkách www.sousednetopyr.cz v záložce „Stavíte s netopýry?“. Pro rorýse obecné jsou k dispozici dvou až tříkomorové budky. Budky musí být umístěny dostatečně vysoko, pod horním okrajem stěny, nejméně 4 m nad nejbližší překážkou (střechy, garáže, balkony, koruny stromů apod.). Nabídka různých typů budek je k dispozici např. na internetových stránkách obchodu Zelená domácnost (<https://www.zelenadomacnost.com/k/ptaci-budky-na-zed-a-do-zatepleni>), nebo na stránkách www.jizeco.cz, či www.suncom.cz. Některé z doporučených budek lze zakomponovat přímo do zateplovací vrstvy, aniž by vyčnívaly nad fasádu.

- 3) Jelikož bylo na objektu dále prokázáno hnízdění **jiříček obecných**, které sice nejsou zařazeny mezi zvláště chráněné druhy živočichů, ale vztahuje se na ně obecná ochrana podle zákona o ochraně přírody a krajiny (č. 114/1992 Sb.), je nutné práce v okolí jejich

Více o problematice stavebních úprav na budovách s výskytem synantropních živočichů naleznete na stránkách www.rorysi.cz a www.sousednetopyr.cz/

hnízd provádět mimo období hnízdění jiříček (mimo období od **15.4.** do **15.9.**). Samotná destrukce hnízd, která bude před prací na fasádě nutná, by měla být povolena místně příslušným orgánem ochrany přírody (odbor životního prostředí města Hodonín) a musí být provedena ještě před zmíněným hnízdním obdobím.

Jiříčka obecná je silně fixovaná na své hnízdiště a lze tedy předpokládat, že bude usilovat o hnízdění na objektu i po rekonstrukci. Nabízí se přitom čtyři možnosti, jak pro udržení hnízdiště jiříček postupovat:

- 1) Na fasádě doporučujeme použít vápenitou barvu. Ta přitom nemusí být využita na celé budově, stačí jí pouze přetřít (možno i na již vytvořený nátěr) místa hnízdění jiříček (případně lze takto nasměrovat jiříčky na jiná místa než problematická u oken). Pokud by vápenitá barva využita nebyla, jiříčky mají velké obtíže s lepením hnízd na fasádu.
- 2) Na místa hnízdění připevnit dřevěná prkýnka, na něž si jiříčky mohou postavit hnízda.
- 3) Umístit místo stávajících hnízd umělá hnízda z keramiky (k dostání například zde: <https://www.zelenadomacnost.com/p/ptaci-hnizdo-jiricky-s-vletovym-otvorem-k-dodelani/>, obr. 8-9), jiříčky je celkem ochotně obsazují a lze je tímto nasměrovat na místa, kde jejich hnízdění nebude způsobovat problémy (např mimo okna).
- 4) Další možností je výstavba tzv. jiříččí věže – společného hnízdiště jiříček vysoko nad zemí. Výstavbou jiříččí věže je možné nasměrovat hnízdění jiříček mimo budovu, kde například může být méně problematické. Věž však doporučujeme umístit do blízkosti původního hnízdiště. Dobré je na věž umístit alespoň několik umělých hnízd, které jiříčky přilákají a ony je rády obsadí, ale také jiříčkám poskytnout prostor pro stavbu hnízd vlastních (jiříčky potřebují prostor svírající pravý úhel). Jiříččí věže vyrábí například německá firma: <https://www.schwalbenhaus.com/> nebo lze věž vystavět svépomocí, několik takových věží již bylo realizováno i v České republice. V případě zájmu můžeme zajistit konzultaci nebo výkresy z realizace výstavby těchto věží.

Někdy může být problematický padající trus, jež se hromadí pod hnízdem jiříček, toto lze vyřešit například umístěním prkénka cca 30 cm pod hnízdo, na které se bude padající trus hromadit a po vyhnízdění jej lze jednoduše odstranit (ke koupi např zde: www.zelenadomacnost.com/p/podlozka-pod-hnizdo-jiricek-nebo-vlastovek, nebo zde: www.zelenadomacnost.com/p/ptaci-hnizdo-11-jiricky-spodni-panel).

Ze zkušeností z předchozích realizací lze shrnout, že z hlediska ušpinění fasády stavbou hnízd a trusem je nejlepší jiříčkám nabídnout náhradní hnízdění na místě, kde je hnízdění méně konfliktní než se pokoušet hnízdění zabránit úplně. Při použití různých opatření, která zabraňují hnízdění úplně, dochází většinou k tomu, že se ptáci pokoušejí bezvysledně stavět hnízda na mnoha různých místech.

- 4) Pokud je nutné realizovat stavbu v jiných než doporučených termínech, lze tak učinit za dodržení následujících podmínek:

- Termín realizace prací na fasádě je nutné v každém případě naplánovat po 1.8. a to za účasti biologického dozoru, který bude koordinovat práce tak, aby nedošlo k zmaření hnízdění
- Stavbu lešení a přípravné práce po konzultaci s biologickým dozorem je možné realizovat i dříve – po 15. 7.
- Probíhající práce by měly být poté pravidelně konzultovány a koordinovány **biologickým dozorem**, který zodpovídá za koordinaci stavebních prací s ohledem na výskyt chráněných synantropních druhů správnou realizací kompenzačních opatření

Závěrem upozorňujeme, že pokud by i přes výše uvedená zjištění došlo během prací na objektu k nálezům chráněných druhů živočichů, je třeba neprodleně kontaktovat příslušný orgán ochrany přírody (odbor životního prostředí města Hodonín), případně Českou společnost pro ochranu netopýrů či Českou společnost ornitologickou za účelem konzultace nejvhodnějšího řešení vzniklé situace.

V Brně, 12. 3. 2024

Mgr. Gašpar Čamlík
Ondřej Ryška

ČESKÁ SPOLEČNOST ORNITOLOGICKÁ
Jihomoravská pobočka
Lidická 971/25
602 00 BRNO

Česká společnost ornitologická – Jihomoravská pobočka
tel: 731 782 066, e-mail: camlik@birdlife.cz

Fotografická příloha:

Obr. 1-2: Celkový stav budov školy

Více o problematice stavebních úprav na budovách s výskytem synantropních živočichů naleznete na stránkách www.rorysi.cz a www.sousednetopyr.cz/

Obr. 3-4: Otvory v podstřeší budov vytesané šplhavci

Více o problematice stavebních úprav na budovách s výskytem synantropních živočichů naleznete na stránkách www.rorysi.cz a www.sousednetopyr.cz/

Obr. 5: Vývržky poštolky obecné

Více o problematice stavebních úprav na budovách s výskytem synantropních živočichů naleznete na stránkách www.rorysi.cz a www.sousednetopyr.cz/

Obr. 6-7: Hnízda a jejich otisky od jirůček obecných v oknech budovy